

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ, РОЗМІЩЕННЯ Й ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАМОВЛЕНЬ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОСТУПАЛЬНОГО ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто державні закупівлі як один з елементів системи підтримки економічної й соціальної стабільності, забезпечення поступального зростання економіки; запропоновані заходи щодо удосконалення застосування інституту державних замовлень як фінансового важеля впливу на виробничу сферу діяльності

Ключові слова: державне замовлення, ринкові і державні механізми, інноваційна функція, державні засоби, зростання економіки

Постановка проблеми. Для досягнення оптимальних параметрів функціонування економіки перед державою постає завдання визначення пріоритетних напрямків та організації раціональної й ефективної системи витрат бюджетних ресурсів. Оскільки система державного замовлення служить реалізації цієї мети, її вдосконалення в повній мірі можливо віднести до категорії завдань державної важливості.

В умовах нестабільності української економіки і росту видаткової частини бюджету організація ефективної роботи системи державного замовлення і створення об'єктивної системи оцінки її ефективності набуває все більшого значення.

Досягнення оптимальних характеристик державного замовлення може розглядатися крізь призму економії бюджетних коштів, при одночасному забезпеченні високої якості закупаваних товарів, робіт, послуг.

У цьому зв'язку виникає складне завдання досягнення оптимального співвідношення ринкових і державних механізмів: створення конкурентного середовища, відкритості системи державного замовлення для участі великого кола учасників і разом з тим захисту інтересів державних замовників від ризиків,

пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням державних контрактів постачальниками й підрядниками.

Враховуючи масштаби закупівель, здійснюваних у рамках державного замовлення, а також різноманіття впливу сфери державного замовлення на розвиток держави й регіонів, організацію ефективної роботи системи державного замовлення доцільно розглядати в декількох аспектах: державно-управлінському, нормативно-правовому й соціально-економічному.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема закупівель для державних потреб розглянута в роботах наступних авторів: Беяневич О.А., Звонова О.І., Смирнов В.С., Кругленко П.М. У роботах перерахованих авторів досить широко висвітлені питання формування, розміщення й виконання державного замовлення, однак, недостатньо докладно розглянуті проблеми щодо зміни інститутів і механізмів системи державних замовлень та удосконалення застосування інституту державних замовлень як фінансового важеля впливу на виробничу сферу діяльності.

Мета дослідження полягає в проведенні аналізу функціонування системи державних замовлень на всіх його етапах: формування, розміщення й виконання в контексті бюджетного процесу і його виконання; аналіз системи державних закупівель, а також розробка пропозицій з удосконалення механізму реалізації державних замовлень.

Для досягнення зазначеної мети поставлені й вирішені наступні завдання:

- позначити місце й роль державного замовлення у фінансовій системі й соціально-економічному розвитку країни;
- вивчити й проаналізувати бюджетне законодавство і законодавство в сфері формування, розміщення й виконання державного замовлення;
- проаналізувати особливості функціонування системи державних і комунальних замовлень в Україні;
- провести аналіз та оцінку ефективності системи державних замовлень.

Об'єкт дослідження - державне замовлення як інструмент забезпечення поступального зростання економіки, як фінансовий важіль впливу на виробничу сферу діяльності України.

Предмет дослідження - суспільні відносини в контексті функціонування системи державного замовлення.

Основні результати дослідження. Державні потреби, у тому числі перелік цільових програм, і обсяги їх фінансування з бюджету передбачаються в законі про бюджет на планований період. До складу основних державних потреб входить:

- реалізація державних цільових програм;
- оборона країни;
- охорона здоров'я, культура, освіта;
- формування продовольчого й резервного фонду країни.

Структура і обсяг закупівель продукції для державних потреб визначається державними замовниками, виходячи з обсягів фінансування з бюджетів.

У відповідності зі статтею 13 Господарського кодексу, державне замовлення є способом державного регулювання економіки шляхом формування на договірній (контрактній) основі складу й обсягів продукції (робіт, послуг), необхідної для державних потреб, розміщення державних контрактів на постачання (закупівлю) цієї продукції (виконання робіт, надання послуг) серед суб'єктів господарювання, незалежно від форм власності.

Державне замовлення забезпечує:

- потреби державних замовників у товарах, роботах, послугах, необхідних для здійснення функцій і повноважень державних замовників (у т. ч. для реалізації цільових програм), для виконання міжнародних зобов'язань України, для реалізації міждержавних цільових програм, у яких бере участь Україна;

- потреби суб'єктів державних замовників у товарах, роботах, послугах, необхідних для здійснення функцій і повноважень суб'єктів, для реалізації регіональних цільових програм;

- потреби в товарах, роботах, послугах, необхідних для вирішення питань місцевого значення й здійснення окремих державних повноважень, переданих органам місцевого самоврядування законами.

Державне замовлення діє і у сфері досліджень і розробок, які виконуються в рамках пріоритетних напрямків розвитку науки й техніки, зокрема шляхом

укладання договорів на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських і технологічних робіт.

Загальні положення щодо державного замовлення визначені в Господарському кодексі України, щодо договору НДДКТР - у Цивільному кодексі України, а правові й економічні основи формування, розміщення й виконання зазначених контрактів - у спеціальному законодавстві, а саме в Законах України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб», «Про Державний бюджет України», у Положенні «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти», в «Порядку формування й виконання замовлення на проведення наукових досліджень і розробок, проектних і конструкторських робіт за рахунок коштів державного бюджету»[1,3,4,5]. Таким чином, виконання в зазначеній сфері державних контрактів опосередковується нормами різних областей законодавства.

Відповідно до законодавства державне замовлення може бути розміщене такими способами: відкритий конкурс; запит котирувань цін; запит котирувань з метою надання гуманітарної допомоги або ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного або техногенного характеру; розміщення замовлення у єдиного постачальника; закритий і відкритий конкурс; аукціон.

Планування замовлення починається зі збору й аналізу інформації про потреби. Виявляються основні напрямки замовлення, обсяги необхідних товарів, послуг, розглядаються джерела фінансування. Повідомлення про торги привселюдно представляються на офіційному сайті для того, щоб будь-який виробник незалежно від його місця розташування міг брати участь у торгах.

Аналіз існуючої практики дозволяє зробити висновок, що для системи функціонування державних замовлень в Україні характерні наступні риси:

- ріст питомої ваги державних замовлень у структурі витрат бюджету;
- випереджальні темпи росту державного оборонного замовлення в загальному обсязі закупівель, що в цей час обумовлене новими стратегічними викликами в області національної безпеки;
- найбільша ефективність державних замовлень при укладанні контрактів такими способами: запит котирувань, відкритий конкурс, відкритий аукціон.

Відзначаючи безумовну важливість удосконалювання інституту закупівель, хотілося б підкреслити, що формування контрактної системи повинне мати на меті не тільки ефективну реалізацію функцій задоволення потреб державного (суспільного) споживання, але й функцій державного регулювання економіки. У сучасній змішаній економіці держава виступає як найбільший замовник і споживач продукції цілого ряду галузей, що дозволяє перетворювати державний попит у потужний інструмент регулювання економіки. За допомогою цього інструменту здійснюється вплив на динаміку й структуру процесів, важливих для вирішення стратегічних завдань розвитку країни.

Для адекватної відповіді на стратегічний інноваційний виклик, що стоїть перед Україною, потрібна якісна зміна інститутів державного регулювання, інструментів і технологій реалізації державних функцій, у тому числі інститутів і механізмів системи державних замовлень.

На сьогоднішній день слід виділити наступні ключові проблеми сучасної системи державних замовлень:

- складність застосування регулюючих норм у зв'язку з постійною доробкою й зміною законодавства;
- прийняття законодавства антикорупційної спрямованості призвело до того, що акцент був зроблений на жорсткість контролю й значне спрощення методів здійснення закупівель, що вплинуло на кваліфікаційні чинники;
- надмірна регламентація процедур закупівель.

Слід зазначити, що в умовах різкого зростання інноваційної складової у стратегії розвитку економіки країни особливої значимості набуває інноваційна функція державних закупівель, що полягає у формуванні економічних передумов для створення принципово нової або з новими споживчими властивостями продукції

Розглядаючи проблему стимулювання інноваційного виробництва в якості одного із пріоритетних напрямків функціонування системи державних закупівель, слід зазначити, що поряд з тим, що державний контракт виступає як механізм прямого бюджетного фінансування інноваційних розробок, вплив державних закупівель на процес впровадження нових технологій може здійснюватися й на

основі розвитку ринку інноваційної продукції через формування й стимулювання попиту на ці продукти й технології.

Таким чином, для вдосконалювання функціонування системи державних закупівель органи державної влади повинні проводити особливу фінансову політику в сфері державних закупівель, яка б в повній мірі використовувала банківські, фінансові інструменти й податкові механізми, формуючи економічно сприятливі умови для виконавців державних контрактів з інноваційною складовою, у т. ч:

- організовувати для виконавців державних контрактів довгострокові кредити на більш пільгових умовах через уповноважені банки;
- здійснювати субсидування процентних ставок по комерційних кредитах виконавців державних контрактів;
- забезпечувати державні гарантії по кредитах, наданих для фінансування державних контрактів;
- оперативно ухвалювати конкретні адресні рішення з метою подолання фінансових проблем при реалізації державних замовлень.

У результаті реалізації пропонованого комплексу заходів сформується єдиний економічний і інформаційний простір державних закупівель, що й стане основою для розвитку системи державних закупівель як невід'ємної частини суспільного регулювання та забезпечить ефективне управління державними ресурсами.

Згідно оприлюдненим листам-повідомленням про проведення моніторингу держзакупівель, у 1 півріччі 2012 року з 15648 зареєстрованих на офіційному веб-порталі "Державні закупівлі" замовників здійснити держзакупівлі зробило 76 (таб. 1)

Таблиця 1. Здійснення державних закупівель у першому півріччі 2012 року

Місяць	Усього листів	Ініціатор моніторингу				Відмовлено в здійсненні моніторингу
		Замовник	% загальної кількості	МЕРТУ	% загальної кількості	
Січень	14	9	64,29	5	35,71	1
Лютий	53	21	39,62	32	60,38	3
Березень	64	15	23,44	49	76,56	1
Квітень	68	13	19,12	55	80,88	2
Травень	65	4	6,15	61	93,85	2
Червень	53	14	26,42	39	73,58	2
Усього за I півріччя	317	76	23,97	241	76,03	11

При цьому спостерігається позитивна динаміка збільшення кількості листів-повідомлень про проведення моніторингу закупівель із ініціативи Міністерства економічного розвитку і торгівлі (МЕРТУ). Усього за перше півріччя було спрямовано 184 листа-повідомлення про моніторинг процедури закупівлі у одного учасника, що становить 58% від їхньої загальної кількості (табл. 2).

Таблиця 2. Структура замовників здійснити державні закупівлі у 1 півріччі 2012рр.

Місяць	Усього листів	Закупівля у одного учасника		Конкурентні процедури	
		Усього	% загальної кількості	Усього	% загальної кількості
Січень	14	8	57,14	5	35,71
Лютий	53	28	52,83	22	41,51
Березень	64	41	64,06	22	34,38
Квітень	68	38	55,88	28	41,18
Травень	65	42	64,62	21	32,31
Червень	53	27	50,94	24	45,28
Усього за I півріччя	317	184	58,04	122	38,49

Згідно даним сайту Мінекономрозвитку, у першій півріччі був оброблений і виданий висновок по 209 процедурах закупівлі. Співвідношення кількості висновків моніторингу закупівлі з ініціативи замовника й МЕРТУ показане в табл. 3.

Таблиця 3. Співвідношення кількості висновків моніторингу закупівлі з ініціативи замовника й МЕРТУ

Місяць	Усього висновків	Ініціатор моніторингу			
		Замовник	% загальної кількості	МЕРТУ	% загальної кількості
Січень	5	5	100	-	-
Лютий	24	15	62,50	9	37,50
Березень	33	10	30,30	23	69,70
Квітень	45	13	28,89	32	69,70
Травень	48	4	8,33	44	91,67
Червень	54	18	33,33	36	66,67
Усього за I півріччя	209	65	31,10	144	68,90

У табл. 4 показане співвідношення висновків у розрізі конкурентних процедур і закупівлі в одного учасника.

За перше півріччя 2012 року видано висновків про конкурентні торги в 1, 7 рази менше, ніж висновків по закупівлі у одного учасника. При цьому передані в правоохоронні органи результати 62 моніторингів [15].

Таблиця 4. Співвідношення висновків у розрізі конкурентних процедур і закупівлі в одного учасника

Місяць	Усього висновків	Закупівля у одного учасника		Конкурентні процедури	
		Усього	% загальної кількості	Усього	% загальної кількості
Січень	5	5	100	-	-
Лютий	24	14	58,33	10	41,67
Березень	33	18	54,55	15	45,45
Квітень	45	28	62,22	17	37,78
Травень	48	34	70,83	14	29,17
Червень	54	32	59,26	22	40,74
Усього за I півріччя	209	131	62,68	78	37,32

По 61 заяві замовників про моніторинг був виданий позитивний висновок про процедуру закупівлі (табл. 5)

Таблиця 5. Замовники про моніторинг з позитивним висновком про процедуру закупівлі

Місяць	Усього висновків	Позитивний висновок про процедуру закупівлі			
		Замовник	% загальної кількості	МЕРТУ	% загальної кількості
Січень	5	5	100,00	-	-
Лютий	24	14	58,33	5	20,83
Березень	33	9	27,27	8	24,24
Квітень	45	13	28,89	4	8,89
Травень	48	4	8,33	10	20,83
Червень	54	16	29,63	7	12,96
Усього за I півріччя	209	61	29,19	34	16,27

При цьому позитивних висновків у розрізі процедури закупівлі у одного учасника видано на 33% більше, ніж негативних. Кількість негативних висновків по конкурентних процедурах практично збігається з кількістю негативних висновків по закупівлі у одного учасника (табл. 6)

Таблиця 6. Висновки по конкурентних процедурах та їх структура

Місяць	Усього висновків	Негативні висновки по конкурентних процедурах			
		ЗОУ	% загальної кількості	Конкурентні процедури	% загальної кількості
Січень	5	-	-	-	-
Лютий	24	-	-	5	20,83
Березень	33	6	18,18	10	30,30
Квітень	45	14	31,11	14	31,11
Травень	48	21	43,75	13	27,08
Червень	54	15	27,78	16	29,63
Усього за I півріччя	209	56	26,79	58	27,75

Усього, у першому півріччі 2012 року, негативних висновків про моніторинг держзакупівель видано на 20% більше, ніж позитивних.

За статистичним даними, протягом 2011 року замовниками здійснено більше 134 тис. процедур закупівель, у результаті яких укладено договорів на загальну суму близько 325 млрд. гривень. При цьому частка договорів, укладених у результаті проведення закупівлі у одного учасника у вартісній вираженні становить 29,9%, тобто не набагато більше 97 млрд. грн.[15]

В I кварталі 2012 року загальна сума по договорах на закупівлю товарів, робіт і послуг склала 179 млрд. грн., з них по процедурі закупівлі у одного учасника - 106 млрд. грн.[17]. У всіх процедурах закупівель взяло участь більше 188 тис. учасників, 99% яких є вітчизняними суб'єктами підприємницької діяльності.

Кабінет міністрів України прийняв постанову № 689 від 1.08.2012 р., якою затверджені обсяги державного замовлення на закупку товарів, виконання робіт, надання послуг для державних потреб у 2012 році й перелік державних замовників.

Основною метою документа є визначення обсягів продукції, необхідної для забезпечення державних потреб у 2012 році й відповідних обсягів фінансування для її закупівлі. Прийняття постанови дозволяє державним замовникам вчасно розмістити державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб на конкурсній основі відповідно до законодавства.

Пріоритетними напрямками визначені: сфера культури; випуск друкованої продукції; одержання приросту запасів корисних копалин і топографо-геодезичні роботи; постачання продукції соціального призначення; розробка новітніх технологій у сфері науки й техніки й забезпечення розвитку матеріально-технічної бази науки.

Обсяги державного замовлення збалансовані з обсягами фінансування по відповідних до бюджетних програм. Загальна сума, виділена на закупівлі по держзамовленню, склала 2,9 млрд. грн.[16].

Аналіз даних Державної служби статистики про [держзакупівлі](#) свідчить, що за 1 півріччя 2012 року здійснено більш 83 тис. закупівель із урахуванням частин предмета закупівлі (лотів), з них майже 27 тисяч - закупівля в одного учасника.

Оскаржено 217 процедур закупівель, з яких 26 - закупівля в одного учасника. Загальна сума коштів по договорах на закупівлю товарів, робіт і послуг склала 222,7 млрд. грн., з них по процедурі закупівлі у одного учасника - 121 млрд. грн., без застосування процедур закупівель - 163,9 млрд. грн.[15]

В I кварталі 2012 року загальна сума засобів по договорах на закупку товарів, робіт і послуг склала 179 млрд. грн., з них по процедурі закупівлі в одного учасника - 106 млрд. грн.

На здійснення [держзакупівель](#) товарів, робіт і послуг із процедури в одного учасника в першому кварталі було витрачено 41,609 млрд грн, або майже 86% від загальної кількості засобів на держзакупівлі (48,5 млрд грн).

Цей показник у порівнянні з аналогічним періодом минулого року виріс у вісім раз. У першому кварталі 2011 року на держзакупівлі в одного учасника було витрачено всього 5,2 млрд. грн, або 41% від усіх коштів на держзакупівлі (12,5 млрд грн). У цілому витрати на держзакупівлі за перший квартал збільшилися в 3,9 рази. При цьому обсяги держзакупівель на відкритих торгах зменшилися на 5,5% з 7,1 млрд грн до 6,7 млрд.

За 2011 рік на здійснення державних закупівель товарів, робіт і послуг було використано майже 136 млрд грн, з яких на закупівлі по процедурі в одного учасника - 53,2 млрд грн, або 39% від загальної кількості.

В Україні в липні 2012 року було [відмінено](#) обов'язкове узгодження держзакупівель у одного учасника у Міністерстві економічного розвитку й торгівлі. Законопроект № 9634 був зареєстрований в Парламенті 22 грудня 2011 року. Ініціатором нормативного акту виступив Кабінет міністрів України. Верховна Рада прийняла його за основу 9.02.2012 р., а 4 липня закон був прийнятий у цілому.

Відповідно до документа, закупівлі здійснюються підприємствами згідно з вимогами Закону України «Про здійснення держзакупівель» тільки у випадку здійснення таких закупівель за державні кошти. Так само введена можливість закупівлі продуктів харчування й послуг з організації харчування по скороченій процедурі; установлені випадки скасування процедури закупівлі у одного учасника

замовником; дозволено депутатам селищних і сільських рад входити до складу комітету конкурсних торгів.

Значна частина [державних](#) закупок може вийти з-під дії тендерних процедур, якщо Верховна Рада прийме в другім читанні законопроект № 9634. У такому випадку публікувати інформацію про них не будуть.

Українські держпідприємства можуть бути тотально виведені з-під дії тендерних процедур напередодні виборів. Мова йде про легалізацію безконтрольного розкрадання 250 млрд. гривень державних коштів, які не будуть фіксуватися навіть в "Віснику державних закупівель". Обсяг коштів, які влада планує кинути в інформаційний вакуум, становить близько двох третин останнього українського бюджету.

Торік Верховна Рада вже зробила крок до засекречування державних закупівель. 17 травня 2011 року був прийнятий закон "Про внесення змін у деякі законодавчі акти України з питань державних закупівель", який звужив підстави для оприлюднення тендерної документації й, відповідно, ускладнив до неї доступ громадськості (законопроект №7532).

26 квітня 2012 року відбулася прес-конференція в рамках міжнародної ініціативи "Партнерство "Відкритий уряд". На заході виступив президент творчого об'єднання ТОРО - контактної групи в Україні Transparency International О. Хмара. Він заявив, що розмір "відкату" у сфері [держ](#)закупівель за останні вісім років збільшився більш, ніж у три рази й досяг 60%. За словами О. Хмари, залежно від галузі, беруть 50-60%. У першу чергу це стосується будівельної й фармацевтичної галузей [15].

Слід розглянути й діючі нині **корупційні схеми**. Махінації з тендерними пропозиціями є однією з найпоширеніших корупційних схем у сфері державних закупівель. Їхнє завдання – забезпечити вигреш заздалегідь обраного претендента[7]. Розповсюдженими схемами махінацій є:

- строки виконання робіт виставляються мінімальними й свідомо не здійсненими для учасників «зі сторони»;

- обсяги робіт виставляються дуже завищеними, свідомо не здійсненими за зазначену суму;

- вказуються величезні строки оплати за виконані роботи, наприклад «через 45 днів після підписання актів виконаних робіт, за умови надходження грошей з бюджету». Постачальників (виконавців) «зі сторони» це може відлякувати. Реальні строки остаточної оплати «свої», «підготовлені» фірми знають завжди;

- підрядник оцінюється за свідомо непрозорими критеріями;

- тендерні пропозиції блокуються: один або кілька конкурентів відмовляються від участі в тендері, щоб дати можливість перемогти потрібному учасникові. В обмін вони можуть розраховувати на одержання субпідряду або відступних;

- подаються формальні тендерні пропозиції, щоб створити видимість конкуренції: вони свідомо не відповідають вимогам або містять завищену ціну;

- клієнти або ринки розподіляються заздалегідь: учасники змови не ухвалюють участі в тендерах друг проти друга або подають формальні пропозиції для імітації конкуренції. Така схема поширена в секторі послуг;

- первісна ціна свідомо занижується: учасник-фаворит спеціально занижує первісну ціну, оскільки знає, у підсумку це буде компенсовано за рахунок зміни контракту, які будуть схвалені чиновниками, що беруть участь у схемі.

За останні два роки спостерігається тенденція до звуження доступу до інформації про тендери. Це робиться шляхом виключення із Закону про держзакупівлі певних категорій товарів, послуг або певних категорій замовників. Відзначається, що близько 90% закупівель природних монополій виявилися "у тіні" у результаті підписання законопроекту № 10006 «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності». Якщо з-під тендерних процедур буде виведений ряд операцій, то зовсім очевидно, що це буде робитися на власний розсуд керівництва й ризик корупції зросте в десятки раз.

За підсумками перевірок, проведених у сфері [держзакупівель](#) за шість місяців поточного року, співробітники податкової служби склали 285 актів і висновків, у результаті чого порушено 184 кримінальних справи. За матеріалами контрольно-перевірочних заходів у бюджет стягнуто майже 40 млн. грн.[18]. Слід підкреслити, що за рейтингом 2010 року, підготовленим Transparency International, за рівнем

коруптованості Україна зайняла 134 місце серед 178 країн. За рейтингом 2011 року Україна посіла 152 місце [11].

Як відзначає Департамент боротьби з відмиванням доходів, отриманих злочинним шляхом, саме сфера держзакупівель вважається однією із самих корумпованих і задіяних у незаконнім маніпулюванні бюджетними коштами. Тому Державна податкова служба України повинна приділяти особливу увагу відстеженню бюджетних потоків, з метою виявлення фактів розкрадань державних коштів і схем відмивання злочинно отриманих доходів [12].

За рубежом організація державних закупівель має цілий ряд особливостей. Питання регулювання державних закупівель в усьому світі є об'єктом пильної уваги з боку законодавців. У цьому випадку сам покупець, тобто держава, зацікавлений у максимальній ефективності процесу. Одним з важливих напрямків у законотворчій діяльності в усьому світі стала боротьба за чесну конкуренцію, яка, згідно з економічною теорією, повинна привести до зниження цін.

Головна проблема в сучасній практиці держзакупівель - «людський фактор», що породжує корупцію й несумлінність. Мова йде не про епізодичний підкуп чиновників, а про зрощування влади й бізнесу, внаслідок якого поряд з конкурентними методами вибору постачальників важливу роль стало відіграти лобіювання. Однак, як вважають за рубежом, добре пророблена нормативна база й грамотне адміністрування закупівель цілком можуть звести можливі втрати ефективності до мінімуму - лобіювання перетворюється лише в один з факторів вибору, що працює в обставинах «при інших рівних».

У закупівельній практиці за рубежом до основних базових принципів відносять:

- прозорість - відкритість і доступність інформації про закупівлі;
- підзвітність і дотримання процедур - чітке проходження закупівельним процедурам при державному й суспільному контролі;
- відкрита й ефективна конкуренція - недопущення дискримінації;
- справедливість - рівні можливості для всіх учасників закупівель.

Загальноприйняті у світовій практиці принципи здійснення закупівель і розміщення замовлень сформульовані в законодавствах окремих країн і зафіксовані

в ряді міжнародних документів, таких як Директиви ЄС, Багатостороння угода про державні закупівлі в рамках СОТ, документи Організації Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва й інших. Відмінності в законодавствах окремих країн обумовлені пріоритетами економічної політики тієї або іншої держави. Істотний вплив має ступінь централізації економіки. На рівні національного законодавства відбувається уточнення, конкретизація міжнародних становищ із урахуванням особливостей економічної політики держави. У ряді країн випускаються галузеві нормативні акти, що дозволяють на базі загального національного законодавства сформулювати конкретні положення, що відбивають специфіку тієї або іншої сфери діяльності.

Висновки. Проаналізувавши вищевикладений матеріал можна зробити висновок про те, що державні замовлення здійснюються для рішення загальнонаціональних завдань, де перший пріоритет – це задоволення потреб суспільства, що реалізується через виконання державою своїх організаційно-господарюючих функцій. Однією з них є забезпечення постачання товарів, робіт або послуг для державних і територіально-адміністративних потреб.

Крім того, державні закупівлі використовуються як один з елементів системи підтримки економічної й соціальної стабільності, забезпечення поступального зростання економіки. Тому застосування інституту державних закупівель як фінансового важеля впливу на виробництво в змішаній економіці є кращим, однак припускає, що ринкові інститути будуть досить гнучко, оперативно й адекватно реагувати на пропоновані економічні стимули.

Проведений аналіз державних закупівель показав, що для сучасної системи державних замовлень характерні наступні риси: ріст державних замовлень у структурі витрат бюджету України; випереджальні темпи росту державного оборонного замовлення в загальному обсязі закупівель, що в цей час обумовлене новими стратегічними викликами в області національної безпеки; найбільша ефективність державних замовлень при укладанні контрактів такими способами: запит котирувань, відкритий конкурс, відкритий аукціон.

Сформульовані пропозиції щодо вирішення проблем в організації закупівель для державних потреб, що полягають у введенні в організаційну структуру відділів державного замовлення адміністрацій нового співробітника, якому планується передати частину обов'язків фахівців, що дозволить документально й функціонально розвантажити відділ, підвищити рівень і якість роботи відділу, і, отже, розв'язати проблеми, пов'язані з несвоєчасністю проведення відкритих конкурсів відповідно до встановлених строків, низької ефективності проведених конкурсних процедур і тривалими строками підготовки й проведення відкритих конкурсів.

Список літератури

1. *Господарський кодекс України : затв. Законом України від 16.01.2003 р., № 436IV(зі змінами и доповн, внесеними законом України відт 22 грудня 2011 р. № 4220-VI) // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №18, № 19-20, № 21-22. - ст.144.*
2. *Цивільний кодекс України : затв. Законом України від 16.01.2003 р., № 435IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 40. - ст. 356.*
3. *Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб : Закон України від 22.12.1995 р., №493/95ВР // Відомості Верховної Ради України . - 1996. - N 3. - ст. 9.*
4. *Про затвердження Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2008 р., № 921 // Офіційний вісник України. - 2008. - № 80. - ст. 2692.*
5. *Про затвердження Порядку формування й виконання замовлення на проведення наукових досліджень і розробок, проектних і конструкторських робіт за рахунок коштів державного бюджету : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р., № 1084 // Офіційний вісник України. - 2004. - № 34. - Ст. 2252.*
6. *Беляневич О. А. Господарський договір і способи його укладання: Навч. посіб./О. А. Беляневич - Київ : Наукова думка. - 2002 – 279с.*
7. *Белокрылова О.С. Управление государственным контрактом в схемах и таблицах, Ростов-на-Дону, 2010.*
8. *Борисова Н.М. Комплексная оценка эффективности системы государственных заказов // Теория и практика управления, - 2010.- №5.*
9. *Звонова Е. А. Финансирование государственных закупок.- X., 2009.*
10. *Зими́на Л. А. Практика государственных и муниципальных закупок // Госзаказ, 2008. № 11.*
11. *Ковалева Е. А. Положительные и отрицательные эффекты института государственных закупок // Вестник Челябинского государственного университета. -2010.- № 5 (186).*
12. *Каранатова Л. Г. Принципы формирования системы управления государственными заказами // Власть и экономика, №3- 2011.*
13. *Некрасова Л.Г. Госзаказ 2010. Материалы и решения конференции // Госзаказ: управление, размещение, обеспечение - № 1 - 2010.*
14. *Смотрицкая И. И. Экономика государственных закупок. - М.: Экономика, 2009.*
15. *<http://www.protorgi.info/ru/accent> - 163 млн грн*
16. *<http://www.protorgi.info/ru/accent/2012/08/art0302165.html> -2,9*
17. *<http://www.protorgi.info/ru/accent/2012/08/art1502172.html> -1 кв*
18. *<http://www.protorgi.info/ru/accent/2012/07/art2402161.html> -184 ує д*